DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)
16 oktober 1997 *

I mål C-304/96,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Tribunale amministrativo regionale della Liguria (Italien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Hera SpA

och

Unità sanitaria locale n° 3 — genovese (USL),

Impresa Romagnoli SpA,

angående tolkningen av artikel 30.4 i rådets direktiv 93/37/EEG av den 14 juni 1993 om samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten (EGT L 199, s. 54),

meddelar

* Rättegångsspråk: italienska.

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden H. Ragnemalm (referent) samt domarna P. J. G. Kapteyn och J. L. Murray,

generaladvokat: C. O. Lenz,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Italiens regering, genom professor Umberto Leanza, chef för utrikesministeriets avdelning för diplomatiska tvister, i egenskap av ombud, biträdd av Pier Giorgio Ferri, avvocato dello stato,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren Hendrik van Lier och Paolo Stancanelli, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 29 maj 1997 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Tribunale amministrativo regionale della Liguria har genom beslut av den 4 juli 1996, som inkom till domstolen den 19 september samma år, begärt att

domstolen enligt artikel 177 i EG-fördraget skall meddela ett förhandsavgörande avseende tolkningen av artikel 30.4 i rådets direktiv 93/37/EEG av den 14 juni 1993 om samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten (EGT L 199, s. 54).

2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan bolaget Hera SpA (nedan kallat Hera), å ena sidan, och Unità sanitaria locale n° 3 — genovese (den lokala hälsovårdsmyndigheten, nedan kallad USL) och bolaget Impresa Romagnoli SpA (nedan kallat Romagnoli), å andra sidan. Tvisten avser ett beslut att inte tillåta Hera att delta i ett upphandlingsförfarande.

3 Den 19 december 1995 publicerade USL en anbudsinfordran angående arbeten som avsåg intern omstrukturering och teknologisk anpassning av "Vecchio Istituto" vid Presidio Socio Sanitario i Genua. Av denna anbudsinfordran framgick att kontraktet skulle tilldelas det anbudsgivande företag som lämnat störst rabatt på arbetets grundpris om 16 643 000 000 LIT.

4 Hera lämnade det bästa anbudet genom att erbjuda en rabatt på 17,30 procent. Detta anbud beaktades dock inte i upphandlingsförfarandet, eftersom det ansågs vara onormalt lågt. Romagnoli tilldelades därför i stället kontraktet.

5 Den upphandlande myndighetens beslut grundade sig på artikel 21.1a i lag nr 109 (*GURI*, bilaga nr 29 av den 19 februari 1994), ändrad genom lagdekret nr 101 (*GURI* nr 78 av den 3 april 1995) och genom lag nr 216 (*GURI* nr 127 av den 2 juni 1995). I denna bestämmelse föreskrivs följande: "fram till den 1 januari 1997 skall den upphandlande myndigheten inte beakta anbud i samband med offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten med ett värde över eller under gemenskapens tröskelvärde som innehåller en procentuell rabatt som med mer än en femtedel överstiger den genomsnittliga rabatten i alla godkända anbud".

6 Hera väckte talan vid den hänskjutande domstolen mot den upphandlande myndighetens beslut och gjorde bland annat gällande att USL hade åsidosatt artikel 30.4 i direktiv 93/37. Denna bestämmelse lyder enligt följande:

"Om anbud för ett visst kontrakt förefaller onormalt lågt i förhållande till kontraktets värde, skall de upphandlande myndigheterna innan de förkastar dessa anbud kräva en skriftlig redogörelse för de delar av anbuden de anser betydelsefulla i sammanhanget och kontrollera dessa delar med hänsyn till de förklaringar som inkommer.

...

Om gällande nationell lag så medger får de upphandlande myndigheterna emellertid intill utgången av år 1992 undantagsvis, utan diskriminering på grund av nationalitet, förkasta anbud som är onormalt låga i förhållande till kontraktets värde, och då vara befriade från skyldigheten att följa proceduren i första stycket i denna punkt, om antalet anbud för ett visst kontrakt är så stort, att iakttagandet av proceduren skulle medföra betydande dröjsmål och riskera det allmännas intresse av entreprenadens genomförande. Ifall detta undantagsförfarande tillämpas skall det anges i meddelandet enligt artikel 11.5."

7 Den nationella domstolen anser att USL har tillämpat de italienska bestämmelserna om att utesluta onormalt låga anbud på ett korrekt sätt. Den har emellertid konstaterat att dessa bestämmelser skiljer sig från artikel 30.4 i direktiv 93/37.

8 Den nationella domstolen har därför beslutat att vilandeförklara målet till dess att domstolen har besvarat följande tolkningsfråga: "Får enligt gemenskapsrätten en medlemsstat föreskriva tillfälliga undantag avseende ikraftträdandet av direktiv när det i dessa föreskrivs en uttrycklig tidsfrist och i vilka situationer får det i så fall ske?"

9 Det framgår av beslutet om hänskjutande att den nationella domstolen i huvudsak vill veta om artikel 30.4 i direktiv 93/37 skall tolkas så, att en upphandlande myndighet har rätt att efter den 31 december 1992 förkasta onormalt låga anbud utan att följa granskningsförfarandet i första stycket i denna bestämmelse.

Huruvida begäran om förhandsavgörande skall avvisas

10 Den italienska regeringen anser inte att det är nödvändigt att besvara frågan, eftersom de bestämmelser som motsvarade artikel 30.4 i direktiv 93/37 hade direkt effekt, eftersom medlemsstaterna inte ges någon möjlighet till undantag enligt detta direktiv och eftersom det italienska inrikesministeriet har publicerat ett klargörande cirkulär, av vilket det framgår att de berörda myndigheterna skall tolka och tillämpa artikel 21.1a i lag nr 109 i enlighet med direktiv 93/37.

11 I detta hänseende erinrar domstolen om att det enligt fast rättspraxis uteslutande ankommer på de nationella domstolarna, som handlägger målen och ansvarar för att avgöra dem slutligt, att med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som om de frågor som förs vidare till domstolen är av betydelse. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte har något samband med sakförhållandet eller med föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen (se dom av den 26 oktober 1995 i mål C-143/94, Furlanis, REG 1995, s. I-3633, punkt 12). Detta är emellertid inte fallet i förevarande mål.

12 Den nationella domstolens fråga skall således besvaras.

Tolkningsfrågan

13 Inledningsvis skall det erinras om att, såsom kommissionen har påpekat, direktiv 93/37 utgör en kodifiering av rådets direktiv 71/305/EEG av den 26 juli 1971 om samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten (EGT L 185, s. 5) med senare ändringar. Artikel 30.4 i direktiv 93/37 motsvarar artikel 29.5 i direktiv 71/305 i dess lydelse enligt rådets direktiv 89/440/EEG av den 18 juli 1989 (EGT L 210, s. 1).

14 Beträffande artikel 30.4 i direktiv 93/37 skall det påpekas att det i denna föreskrivs strikta villkor för när den upphandlande myndigheten får avvika från det granskningsförfarande som föreskrivs för fall då onormalt låga anbud förekommer. Myndigheten får, undantagsvis och utan diskriminering på grund av nationalitet, låta bli att tillämpa granskningsförfarandet om antalet anbud för ett visst kontrakt är så stort, att iakttagandet av den normala proceduren skulle medföra betydande dröjsmål och riskera det allmännas intresse för entreprenadens genomförande. Vidare kan denna möjlighet endast utnyttjas till och med den 31 december 1992.

15 I den ovannämnda domen i målet Furlanis, i vilken domstolen hade att pröva motsvarande bestämmelse i direktiv 71/305 i dess ändrade lydelse enligt direktiv 89/440, fastslog domstolen i punkterna 17 och 20 att undantaget i den artikeln endast kan tillämpas i de ärenden där den upphandlande myndigheten slutligt har tagit ställning före utgången av år 1992. Domstolen betonade vidare att bestämmelsen, genom vilken en tidsbegränsad ordning för dispens i undantagsfall har införts vid sidan av det förfarande som normalt skall tillämpas, skall tolkas restriktivt.

16 Den nationella domstolens fråga skall följaktligen besvaras på så sätt att artikel 30.4 i direktiv 93/37 skall tolkas så, att en upphandlande myndighet inte har rätt att efter den 31 december 1992 förkasta onormalt låga anbud utan att följa granskningsförfarandet i första stycket i denna bestämmelse.

Rättegångskostnader

17 De kostnader som har förorsakats den italienska regeringen samt Europeiska gemenskapernas kommission, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 4 juli 1996 förts vidare av Tribunale amministrativo regionale della Liguria — följande dom:

Artikel 30.4 i rådets direktiv 93/37/EEG av den 14 juni 1993 om samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten skall tolkas så, att en upphandlande myndighet inte har rätt att efter den 31 december 1992 förkasta onormalt låga anbud utan att följa granskningsförfarandet i första stycket i denna bestämmelse.

Ragnemalm Kapteyn Murray

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 oktober 1997.

R. Grass H. Ragnemalm

Justitiesekreterare Ordförande på fjärde avdelningen